

► NOTĂ ANALITICĂ

Modele economice alternative
pentru furnizarea
serviciilor alternative
de îngrijire a copiilor
în Republica Moldova

► **NOTĂ ANALITICĂ**

**Modele economice alternative
pentru furnizarea serviciilor
alternative de îngrijire a copiilor
în Republica Moldova**

Chisinau, 2026

Analiza a fost elaborată de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), în cadrul proiectului „Consolidarea păcii și prosperității prin leadershipul și incluziunea femeilor (Femeile pentru pace și prosperitate)”, implementat de Organizația Internațională a Muncii (OIM) și Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women), cu suportul financiar al Guvernului Elveției.

► Cuprins

Mulțumiri	4
Introducere	5
Forme economice alternative	9
A. Patenta de întreprinzător	9
B. Întreprinzător individual	12
C. Activitatea desfășurată în baza unui contract de muncă între două persoane	16
D. Activitate economică independentă	19
Recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ	23

► Mulțumiri

Elaborarea acestui document a beneficiat de suportul tehnic valoros și expertiza mai multor coautori. Cercetarea și analiza de bază au fost realizate de experții Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare, cu contribuții din partea Gheorghinei Drumea, lui Marcel Moraru, Alinei Andronache și Alexandrei Ermolenco. Din partea Organizației Internaționale a Muncii (OIM), activitatea generală a fost ghidată, susținută și supervizată de Maria José Chamorro (Specialistă în formalizare și egalitate de gen, DWT/CO-Budapesta), Zsolt Dudas (Specialist în inspecția muncii și SSM, DWT/CO-Budapesta), Markus Ruck (Specialist principal în protecție socială, DWT/CO-Budapesta) și Nelea Rusu (Coordonatoare națională de proiect).

► Introducere

În Republica Moldova, **Legea nr. 367/2022 stabilește un cadru inovativ pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor cu vârsta de până la trei ani, conceput pentru a sprijini echilibrul dintre viața profesională și cea de familie.** [Legea nr. 367/2022](#) a creat un cadru juridic inovator pentru aceste servicii, destinat susținerii concilierii vieții profesionale cu cea de familie. Mecanismele sunt detaliate în [Hotărârea Guvernului nr. 572 din 02.08.2023](#), care aprobă regulamentele-cadru și normele sanitare. Acestea stabilesc procedurile de notificare către Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP), raportul maxim îngrijitor-copil și condițiile privind spațiile unde acestea se desfășoară. În mod specific, cadrul legal recunoaște trei forme distincte de prestare a serviciilor: (i) îngrijirea individualizată la domiciliul copilului, (ii) îngrijirea de tip familial la domiciliul prestatorului/toarei și (iii) îngrijirea organizată de angajator la locul de muncă. Pentru a oferi suport practic, MMPS a lansat portalul <https://serviciialternative.gov.md/>, care reunește ghiduri, modele de contracte și registrul public al serviciilor înregistrate. Proiectele pilot susținute de parteneri internaționali au demonstrat fezabilitatea modelului: în 2024, cu sprijinul OIM, au fost înființate primele două creșe de tip familial în Bălți și Chișinău, iar Orange Moldova a deschis prima creșă la locul de muncă; în același timp, 96 de persoane (inclusiv refugiați ucraineni) au absolvit cursul de calificare pentru îngrijitori. Cu toate acestea, la începutul anului 2025, erau înregistrate doar 22 de servicii formale (21 de tip familial și 1 la locul de muncă, fără servicii individualizate). Aceasta sugerează că, în pofida existenței unui cadru legal și a inițiativelor pilot, descurajentele structurale integrate în arhitectura fiscală și de protecție socială – în special necorelarea dintre contribuțiile fixe și drepturile limitate la beneficii – continuă să descurajeze formalizarea și creșterea sustenabilă. Prin urmare, analiza de față examinează barierele persistente și explorează opțiuni de diversificare economică în conformitate cu standardele OIM.

Legislația definește trei tipuri distincte de îngrijire, stabilind reguli clare pentru organizarea și funcționarea acestora. Legea nr. 367/2022 prevede următoarele tipuri distincte de servicii alternative pentru copiii cu vârsta între 0 și 3 ani:

- **Serviciul de îngrijire individualizată** – presupune îngrijirea copilului direct la domiciliul acestuia sau la reședința temporară, de către un îngrijitor calificat care activează în baza unei patente de întreprinzător (deținător al unei patente pentru această activitate). Scopul este de a oferi un mediu confortabil, apropiat de cel familial, astfel încât copilul să beneficieze de atenție individualizată și de o rutină familiară, fără a fi expus unui mediu necunoscut. În practică, îngrijitorul are grijă de copilul unei familii în propriul domiciliu al copilului, în funcție de nevoile specifice ale acestuia. Serviciul este prestat în baza unui contract de prestări servicii încheiat între îngrijitorul titular de patentă și reprezentantul legal al copilului, formalizând relația dintre părinte și prestator.
- **Serviciul de îngrijire de tip familial** – constă în îngrijirea simultană a unui grup restrâns de copii la domiciliul îngrijitorului calificat sau într-un spațiu locativ închiriat ori deținut de acesta, fiind prestat de un îngrijitor calificat care activează în baza unei patente de întreprinzător. Legea permite îngrijitorului de tip familial să aibă în grijă un grup de până la 5 copii cu vârsta între 0 și 3 ani, într-un mediu de tip casă familială sau mini-creșă. Acest model oferă copiilor un mediu confortabil, apropiat de atmosfera familială, dar și oportunitatea de a socializa și de a-și dezvolta abilitățile alături de alți copii de vârstă similară. Similar îngrijirii individualizate, serviciul este prestat în baza unui contract de prestări servicii încheiat între îngrijitorul autorizat și fiecare părinte.
- **Serviciul de îngrijire organizat de angajator la locul de muncă** – presupune crearea de către angajator a unui spațiu de tip creșă în cadrul întreprinderii sau instituției, unde sunt îngrijiți copiii angajaților (și, după caz, ai altor persoane aflate în raporturi de muncă sau studii cu angajatorul), pe durata programului de lucru al părinților. Toate costurile sunt suportate de angajator, ca măsură de sprijin pentru angajați, permițându-le acestora să-și continue activitatea profesională având copiii în apăsare și în siguranță.

Doar persoanele care îndeplinesc criterii legale stricte pot activa în calitate de prestatori de servicii de îngrijire a copiilor. Potrivit articolului 15 din Legea nr. 367/2022, îngrijitorul de copii poate fi orice persoană fizică care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: (i) are cel puțin 16 ani; (ii) este calificată în domeniul îngrijirii copiilor cu vârsta de până la 3 ani; (iii) nu are antecedente penale sau abateri care ar face-o incompatibilă cu exercitarea acestei activități; (iv) este aptă din punct de vedere medical și psihologic pentru a lucra cu copii mici. Prin „persoană calificată” se înțelege o persoană cu formare profesională în domeniu: fie studii de specialitate (educație timpurie, domeniul medical sau social), fie absolvirea unui curs de calificare de cel puțin nivelul 3 al Cadrului Național al Calificărilor. Atât Standardul de calificare, cât și Standardul ocupațional pentru lucrătorii în îngrijirea copiilor au fost elaborate, definind competențele de bază necesare pentru a oferi servicii de calitate și sigure. Importanța acestei profesionalizări constă în asigurarea unui nivel minim de pregătire – precum igiena, siguranța, nutriția și dezvoltarea timpurie – și, implicit, în creșterea încrederii publicului în aceste servicii alternative.

Ocupația de îngrijitor de copii este recunoscută oficial în clasificările naționale actualizate. Un rezultat notabil al reformei legislative este includerea explicită a acestei noi ocupații în nomenclatoarele naționale. Ocupația de „îngrijitor de copii” a fost introdusă în [Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova \(CORM 006-2021\)](#), în grupa de bază 5311 – Îngrijitori de copii. Astfel, ocupația are codul 531102 pentru „Îngrijitor de copii (bonă)” – referindu-se la serviciile alternative reglementate de Legea nr. 367/2022. Aceasta oferă recunoaștere oficială profesiei și facilitează, de exemplu, evidența statistică a acestor lucrători și includerea lor în sistemele de securitate socială. În plus, noua activitate economică de îngrijire a copiilor cu vârsta de 0–3 ani a fost inclusă în Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM), pentru a permite înregistrarea afacerilor sub un cod specific. Aceste măsuri de clasificare aliniază practicile naționale la standardele internaționale și recunosc oficial sectorul îngrijirii la domiciliu ca parte a economiei formale, un pas important recomandat și de Organizația Internațională a Muncii (Convenția nr. 189 privind lucrătorii casnici subliniază necesitatea includerii acestor servicii sub protecția legii și în sistemele naționale de muncă).

Îngrijirea individualizată și cea de tip familial sunt prestate exclusiv în baza unei patente de întreprinzător, în temeiul unui contract civil încheiat cu părinții. Pentru aceste tipuri de servicii, procedura legală actuală presupune obținerea unei patente de întreprinzător reglementate de [Legea nr. 93/1998 privind patenta de întreprinzător](#). Pentru obținerea patentei corespunzătoare poziției 2.52 „Servicii de îngrijire individualizată a copilului” sau poziției 2.53 „Servicii de îngrijire a copiilor de tip familial”, solicitantul depune la Serviciul Fiscal de Stat, în format electronic sau pe suport de hârtie, cererea-tip, însoțită de setul de documente prevăzute expres de Legea nr. 93/1998, care atestă nivelul de calificare profesională, starea de sănătate și integritatea juridică a persoanei. Totodată, se achită o taxă lunară pentru patentă, al cărei quantum variază în prezent între 50 și 200 lei pe lună, în funcție de unitatea administrativ-teritorială. Solicitanții trebuie, de asemenea, să prezinte dovada achitării contribuției de asigurări sociale de stat pentru întreaga perioadă de desfășurare a activității în baza patentei sau documente care confirmă scutirea de la plata acestor contribuții. În plus, aceștia trebuie să prezinte documente care confirmă statutul de persoană asigurată, cu un venit anual plafonat la 300,000 lei. Regimul patentei este unul simplificat: nu impune ținerea contabilității, depunerea declarațiilor fiscale periodice sau întocmirea rapoartelor financiare.

Un element esențial al cadrului de funcționare a serviciilor îl constituie cerințele de sănătate publică și siguranță. Având în vedere că serviciile alternative de îngrijire presupun supravegherea copiilor mici într-un mediu de tip locativ, pentru serviciile de tip familial și cele organizate de angajator la locul de muncă, legislația impune respectarea unui Regulament sanitar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 572/2023. Înainte de începerea activității, prestatorul are obligația legală de a notifica Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) cu privire la lansarea serviciului alternativ de îngrijire, prin completarea și transmiterea unui formular de notificare și a unui raport de autoevaluare sanitară, fie prin e-mail, fie la [ghişeul unic al ANSP](#). ANSP verifică documentația și, în termen de 10 zile, emite o notificare către

prestator, prin care confirmă acceptarea notificării sau o refuză motivat, indicând neconformitățile ce urmează a fi remediate. Ulterior, unitățile notificate sunt incluse de ANSP în registrul obiectelor supuse controlului de stat în domeniul sănătății publice. În cazul identificării unor abateri grave, ANSP poate solicita suspendarea sau retragerea patentei de întreprinzător, în conformitate cu Legea nr. 93/1998. În mod specific, art. 8 alin. (1) lit. e) și art. 9 alin. (1) lit. d) din lege prevăd retragerea patentei în cazul încălcării normelor sanitar-epidemiologice. Pentru serviciile organizate la locul de muncă, sancțiunea aplicabilă constă în suspendarea activității creșei interne până la remedierea deficiențelor. Totodată, asigurarea respectării adecvate a standardelor de securitate și sănătate în muncă pentru serviciile prestate într-un mediu locativ rămâne o provocare practică. Deși Legea nr. 845/1992 permite angajarea de personal pentru prestarea serviciilor la domiciliul prestatorului, spațiile locative sunt rareori configurate pentru a îndeplini pe deplin cerințele privind ergonomia, ventilația, iluminarea, evacuarea și echipamentele de protecție stabilite de legislația muncii și securității ocupaționale. Aceste circumstanțe complică stabilirea răspunderii și calcularea prestațiilor în caz de accident de muncă, precum și desfășurarea controalelor preventive de către autoritățile competente. Situația evidențiază necesitatea unor ajustări legislative mai specifice — fie prin prevederi derogatorii, fie prin ghiduri tehnice — pentru a adapta standardele de sănătate și securitate la realitățile prestării serviciilor la domiciliu. În lipsa unor reglementări mai clare, există și riscul ca titularul patentei să declare formal că prestează personal serviciul, delegând în fapt sarcinile către angajați, ceea ce contravine spiritului Legii nr. 367/2022, orientată spre asigurarea prestării directe a serviciilor de către persoane calificate. Astfel de practici pot îngreuna și monitorizarea respectării numărului maxim de angajați și a raportului necesar adult-copil, afectând potențial calitatea și siguranța serviciului.

Legea prevede contribuții fixe, dar oferă o protecție socială și medicală minimă, creând un sistem inechitabil și descurajant pentru îngrijitorii de copii. Sistemul de asigurări sociale obligatorii impune prestatorilor de servicii alternative de îngrijire, care activează în baza unei patente, plata unei contribuții fixe la bugetul asigurărilor sociale de stat în valoare de 20.518 lei anual (1.709,8 lei lunar) în anul 2025. Această sumă le oferă dreptul doar la pensia minimă și ajutor de deces, fără a include indemnizații de boală, maternitate sau îngrijire a copilului, contrar cerințelor Convenției nr. 102 a OIM. Titularii de patentă care sunt, concomitent, angajați în baza unui contract individual de muncă sau care fac parte din categoriile speciale prevăzute de lege (pensionari pentru limită de vârstă, persoane cu dizabilități severe, accentuate sau medii) sunt scutiți de această contribuție. În ceea ce privește asigurarea medicală, aceiași prestatori trebuie să achite anual prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă de 12.636 lei (2.527 lei dacă este achitată integral până la 31 martie), fără ajustări pentru cei care se înregistrează după primul trimestru. Totuși, titularii de patentă care beneficiază deja de asigurare medicală în calitate de angajați, precum și pensionarii și persoanele cu dizabilități menționate anterior, sunt scutiți de la plată, astfel încât majoritatea îngrijitorilor, predominant femei, rămân supuși unei poveri financiare considerabile și unui nivel limitat de protecție socială.

Alinierea la standardele OIM rămâne o provocare majoră. Deși Legea nr. 367/2022 și Hotărârea Guvernului nr. 572 din 2 august 2023 au stabilit cadrul operațional pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor cu vârsta de până la trei ani, reglementările naționale nu acoperă încă cerințele de muncă decentă prevăzute de Convenția nr. 189 a Organizației Internaționale a Muncii privind lucrătorii casnici. Îngrijitorii nu au contracte de muncă obligatorii, nu beneficiază de un salariu minim garantat, nu există reglementări clare privind timpul de muncă și nu au acces la toate prestațiile sociale prevăzute de Convenția nr. 102. Republica Moldova nu a ratificat încă Convenția nr. 189, iar cadrul actual fiscal și de securitate socială — care oferă doar acces la pensia minimă și exclude indemnizațiile de maternitate, boală sau îngrijire a copilului — contravine obligației de acoperire a celor nouă riscuri sociale de bază. În lipsa unor ajustări ale legislației fiscale și ale sistemului public de asigurări sociale și medicale, serviciile alternative de îngrijire funcționează într-un regim care recunoaște formal profesia, dar nu garantează drepturile minime stabilite de standardele internaționale.

Persistența barierelor de natură legislativă și procedurală compromise extinderea sustenabilă a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor. Cadrul legal și fiscal aplicabil acestor servicii rămâne fragmentat, ceea ce reduce atractivitatea formalizării și capacitatea sectorului de a răspunde cererii. Fragmentarea între multiple forme economice, cu reguli diferite privind contribuțiile, generează niveluri inegale de protecție, slăbește solidaritatea în cadrul sistemului de asigurări sociale și complică monitorizarea acoperirii efective. Patenta de întreprinzător interzice titularului să angajeze personal auxiliar, limitând astfel extinderea serviciilor și continuitatea supravegherii sigure. Cheltuielile efectuate pentru adaptarea spațiilor la cerințele sanitare nu beneficiază de tratament fiscal favorabil, iar contribuțiile fixe impuse îngrijitorilor nu se reflectă într-un pachet cuprinzător de beneficii sociale; excluderea indemnizațiilor de maternitate, boală și șomaj menține un decalaj între obligații și protecția efectivă. Oferirea programelor de formare profesională certificate este insuficientă la nivel național, ceea ce limitează accesul la calificări și încetinește profesionalizarea domeniului. În același timp, procedura de notificare sanitară la Agenția Națională pentru Sănătate Publică presupune depuneri succesive de documente și termene de validare, generând costuri administrative suplimentare și incertitudine privind data începerii activității. În ansamblu, aceste constrângeri afectează extinderea serviciilor alternative și compromit obiectivul politicii publice de conciliere a vieții familiale cu activitatea profesională.

Extinderea gamei de forme economice reprezintă o condiție prealabilă pentru scalarea și profesionalizarea serviciilor alternative de îngrijire. Dependentă exclusivă de regimul patentei limitează flexibilitatea structurală a sectorului, plasând îngrijitorul într-un cadru fiscal cu taxă fixă, fără posibilitatea de a angaja personal, de a deduce investițiile sau de a accesa protecția socială completă. Introducerea activității economice independente cu impozitare procentuală, permisiunea de a înființa întreprinderi individuale capabile să recruteze asistenți și recunoașterea contractului individual de muncă în relația directă părinte-îngrijitor ar permite corelarea nivelului contribuțiilor cu venitul real, amortizarea cheltuielilor pentru adaptarea spațiilor, extinderea acoperirii sociale și medicale la toate riscurile prevăzute de Convenția nr. 102 a OIM și stimularea accesului la finanțare și programe de sprijin dedicate microîntreprinderilor. Astfel s-ar crea un ecosistem legal capabil să susțină creșterea serviciilor și să asigure condiții de muncă decente, în conformitate cu standardele internaționale. Formalizarea, însă, trebuie însoțită de o protecție socială cuprinzătoare și adecvată; altfel, stimulentele de a rămâne în sectorul informal vor persista, în ciuda reformei legislative. Asigurarea accesului universal la protecția de maternitate, boală, șomaj și pentru limită de vârstă pentru toți îngrijitorii formalizați ar trebui să constituie, prin urmare, un obiectiv central al procesului de reformă.

► Forme economice alternative

O analiză a practicilor internaționale, coroborată cu reglementările naționale, identifică patru opțiuni legale pentru desfășurarea activității de îngrijitor de copii în Republica Moldova, fiecare cu caracteristici și beneficii specifice: (A) continuarea activității în baza patentei de întreprinzător, cu acces îmbunătățit la beneficiile sistemului de securitate socială și cu posibilitatea achiziționării unei asigurări de sănătate la tarif redus; (B) încheierea unui contract direct cu reprezentanții legali ai copilului, o soluție care favorizează o relație individualizată între prestator și familie, necesitând reguli clare pentru protejarea drepturilor ambelor părți; (C) desfășurarea activității ca persoană independentă (self-employed), care oferă prestatorului mai multă flexibilitate și autonomie managerială, dar impune și garanții adecvate pentru siguranța copilului și securitatea socială a lucrătorului; (D) desfășurarea activității printr-o întreprindere individuală, potrivită pentru persoanele care intenționează să angajeze personal auxiliar, să își extindă capacitatea operațională și să asigure conformitatea cu standardele profesionale și reglementările legale.

Mai jos, fiecare dintre aceste opțiuni este analizată, ținând cont de diferitele aspecte legate de reglementarea legislativă și protecția socială. Această abordare permite evaluarea fiecărei opțiuni din perspectiva cadrului legal și a sistemului de securitate socială, cu scopul de a identifica cele mai adecvate și eficiente soluții care să răspundă atât nevoilor îngrijitorilor, cât și copiilor și familiilor pe care aceștia îi sprijină.

A. Patenta de întreprinzător

Cadrul legal pentru regimul bazat pe patentă pentru îngrijirea copiilor cu vârsta de 0-3 ani este stabilit prin [Legea nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire](#), care prevede expres că serviciile alternative de îngrijire individualizată și de tip familial pot fi prestate exclusiv în baza unei patente de întreprinzător. Procedura de obținere a patentei este reglementată de [Legea nr. 93/1998 privind patentele de întreprinzător](#), completată de articolul 4 alin. (3)⁽²⁾ și (3)³ și de **Anexa nr. 1 – pozițiile 2.52 „Servicii alternative de îngrijire a copiilor – îngrijire individualizată” și 2.53 „... – îngrijire de tip familial”**. **Alegerea acestui instrument a fost de natură tranzitorie și urmarea legalizării rapide a sectorului, înainte de dezvoltarea unei forme economice mai avansate.** Procedura de aplicare se desfășoară la oficiul fiscal local: solicitantul depune cererea-tip, copie a actului de identitate, diplomă sau certificat de calificare (nivel minim 3 CNC), cazierul judiciar și evidența contravențiilor administrative, o declarație de bună reputație privind lipsa condamnărilor specifice și neprivarea drepturilor părintești, fișa medicală 086/e și avizul psihiatric 091/e, dovada achitării contribuției fixe la asigurările sociale pentru perioada solicitată, dovada asigurării medicale și chitanța plății taxei pentru patentă. Patenta se eliberează pentru o perioadă cuprinsă între o lună și un an, în maximum trei zile lucrătoare de la depunerea dosarului complet, și poate fi reînnoită prin aceeași procedură, cu condiția valabilității continue a documentelor medicale și a calificărilor. Titularul patentei beneficiază de statutul de persoană independentă din perspectiva activității economice, fiind scutit de obligațiile contabile și de impozitul pe venit, dar supus taxei locale fixe și contribuțiilor sociale și medicale stabilite. Activitatea poate fi desfășurată numai în limitele unui plafon anual al veniturilor de 300.000 lei, conform articolului 18 alin. (3) din Legea nr. 93/1998. Depășirea acestui plafon impune trecerea la o formă de antreprenariat supusă impozitării normale.

Beneficiile patentei au fost motivul pentru care această formă juridică a fost aleasă ca soluție inițială pentru prestarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor. Regimul de patentă oferă prestatorilor de servicii alternative un set clar de avantaje practice. Procedura de aplicare este rapidă și simplă, solicitantul depunând un număr limitat de documente și primind certificatul fiscal în maximum trei zile lucrătoare, fără a fi necesară înregistrarea la registrul comerțului, deschiderea unui cont bancar de firmă sau obținerea unor aprobări preliminare din partea autorităților locale. În același timp, documentele

cerute, precum certificatul de calificare, cazierul judiciar, fișa medicală și raportul psihiatric, funcționează ca un filtru eficient de siguranță publică, oferind părinților siguranța că îngrijitorul posedă competențele pedagogice necesare, a demonstrat integritate morală și este apt din punct de vedere fizic și psihic pentru a lucra cu copii mici. Din perspectivă financiară, povara fiscală este minimă: titularul plătește doar taxa fixă pentru patentă stabilită de consiliul local, cu tarife actuale ce variază de aproximativ 200 lei pe lună în centrele urbane mari până la sume și mai mici în mediul rural, iar această taxă înlocuiește orice impozit pe venit, TVA sau accize asociate în mod obișnuit cu desfășurarea unei afaceri. După cum s-a menționat, prestatorul nu ține evidența contabilă, nu depune declarații fiscale și nu suportă cheltuieli pentru un contabil autorizat, reducând astfel birocrăția la minimum și permițându-i să se concentreze exclusiv pe calitatea serviciului de îngrijire. Lipsa raportărilor lunare sau trimestriale elimină riscul sancțiunilor pentru erori contabile, oferind stabilitate și predictibilitate financiară unei activități care, prin natura sa, are marje de profit limitate. Per ansamblu, simplitatea administrativă, costurile fiscale reduse și filtrul de autorizare bazat pe calificare și stare de sănătate au făcut din patentă cel mai rezonabil instrument pentru lansarea și creșterea atractivității serviciilor alternative.

Totuși, avantajele inițiale ascund un deficit structural în protecția socială, expunând îngrijitorii, majoritatea femei, la o insecuritate socială crescută. Titularii de patentă în 2025 plătesc o contribuție socială fixă de 20.518 lei pe an, conform [Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale](#) și [Legii nr. 303/2024 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru 2025](#). În schimbul acestei plăți, lucrătorul beneficiază doar de pensia minimă pentru limită de vârstă. Aceștia nu au acces la indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă din cauza bolii, la indemnizații de maternitate, la suport financiar pentru îngrijirea propriului copil sau la protecție în cazul șomajului. Prin urmare, acoperirea este efectiv limitată la o singură ramură a securității sociale, sub standardul minim stabilit prin Convenția nr. 102 a OIM, lăsând îngrijitorii expuși insecurității veniturilor pe parcursul întregii vieți. În comparație, un angajat contribuie proporțional cu salariul său și beneficiază de pachetul complet de prestații, iar o persoană asigurată și aflată în șomaj poate primi indemnizație de șomaj fără a plăti o taxă anuală atât de ridicată. Conform [Institutului European pentru Egalitate de Gen](#), sectorul de îngrijire este dominat în proporție de 93% de femei, situație care reflectă, de asemenea, realitatea din Moldova. În consecință, modelul actual de contribuție fixă expune în mod disproporționat femeile la venituri reduse pe parcursul vieții, drepturi limitate la beneficii și riscuri crescute de sărăcie la bătrânețe. Structura mecanismului de asigurări sociale are, prin urmare, implicații directe asupra echității de gen, adecvării pensiilor și prevenirii sărăciei intergeneraționale. Pe de altă parte, prima de asigurare medicală este stabilită la o sumă fixă de 12.636 lei, conform [Legii nr. 1593/2002](#), și poate fi achitată la tarif redus doar până la 31 martie. Cei care intenționează să înceapă prestarea serviciilor după această dată suportă întreaga cheltuială, situație identificată ca [una dintre barierele legalizării serviciilor](#). În plus, legislația fiscală nu permite deducerea cheltuielilor necesare amenajării unității de îngrijire a copiilor, cum ar fi investițiile în mobilier sigur, jucării educative, facilități sanitare și echipamente de protecție, care pot depăși cu ușurință câteva zeci de mii de lei, reducând astfel rentabilitatea economică și descurajând îmbunătățirea calității serviciilor. Ca urmare, povara inițială de flux de numerar este ridicată, în timp ce beneficiile sunt limitate. În același timp, plafonul anual de venit permis pentru o patentă, stabilit la aproximativ 300.000 lei, limitează extinderea financiară a prestatorului: odată ce acest prag este atins, orice încercare de a crește numărul copiilor sau de a ajusta tarifele riscă să împingă activitatea în sectorul informal, lipsind de un cadru de reglementare alternativ și subminând predictibilitatea, ceea ce face modelul dificil de susținut pe termen mediu.

Din perspectiva sănătății și securității în muncă, situația este la fel de problematică. Regimul patentei nu reglementează clar aplicarea standardelor de securitate la locul de muncă pentru activitățile desfășurate la domiciliul prestatorului, unde spațiul de îngrijire se suprapune cu mediul rezidențial privat. Aceasta face dificilă asigurarea conformității cu cerințele standard de securitate ocupațională, efectuarea controalelor preventive sau stabilirea clară a răspunderii în cazul unui accident de muncă. Drept urmare, atât prestatorii de servicii, cât și beneficiarii acestora rămân insuficient protejați, în timp ce autoritățile se confruntă cu limitări practice în monitorizarea respectării reglementărilor privind securitatea și sănătatea

în muncă. În plus, standardele neclare pot submina accesul la protecția și indemnizațiile pentru accidente de muncă, mai ales acolo unde relația de muncă este ambiguă sau informală.

Se recomandă revizuirea cadrului normativ prin: (i) modificarea Legii nr. 489/1999 pentru a permite titularilor de patentă să încheie contracte individuale de asigurări sociale, cu aplicarea unei cote de 24% asupra venitului declarat, garantând accesul la indemnizații de boală, maternitate și șomaj; (ii) modificarea Legii nr. 1593/2002 astfel încât polița de asigurare medicală la tarif redus să poată fi achitată în termen de 30 de zile de la pierderea statutului de persoană asigurată; (iii) elaborarea unor reguli tehnice care să prevadă derogări de la Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă, definind standardele minime aplicabile muncii la domiciliu în sectorul îngrijirii timpurii a copilului, precum și procedura de investigare a accidentelor produse în astfel de spații.

Opțiunea A: Activitatea în baza unei patente de întreprinzător

Beneficii
▶ Procedură rapidă și simplă pentru eliberarea patentei ▶ Verificarea documentelor la momentul depunerii cererii (screening documentar) ▶ Titularul patentei plătește doar taxa fixă pentru patentă ▶ Scutit de obligația de a ține evidența contabilă, de a plăti impozit pe venit și de a depune declarații/rapoarte periodice ▶ Persoanele deja acoperite de un alt sistem de asigurări, angajații, pensionarii, persoanele cu dizabilități severe și femeile aflate în concediu de maternitate sunt scutite de plata contribuției sociale fixe și/sau a primei obligatorii de asigurare medicală (AOAM) ▶ Această formă economică este mai potrivită și atractivă pentru pensionari, persoane aflate în concediu pentru îngrijirea copilului sau pentru cei care au deja o altă activitate principală.
Cadru legislativ
Legislația națională prevede expres că serviciile alternative de îngrijire a copiilor individualizate și de tip familial pot fi prestate, până la dezvoltarea unui cadru economic mai avansat, exclusiv în baza unei patente de întreprinzător. Titularul patentei este obligat să plătească o contribuție socială fixă (20.518 MDL/an pentru 2025), care acoperă doar pensia minimă și nu include indemnizații pentru boală, maternitate sau șomaj. Asigurarea medicală se achită, de asemenea, la o sumă fixă, prima obligatorie de asigurare medicală (AOAM) fiind stabilită la 12.636 MDL, redusă la 2.527 MDL dacă este achitată până la 31 martie; după această dată, costul integral devine o barieră de acces. Venitul anual este plafonat la 300.000 MDL, iar depășirea acestui prag impune trecerea la regimul normal de impozitare. Legislația Republicii Moldova relevantă: ▶ Legea nr. 93/1998 privind patentă de întreprinzător ▶ Legea nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor ▶ Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ▶ Legea nr. 1593/2002 privind asigurările obligatorii de asistență medicală

Bariere
▶ Contribuția socială fixă oferă doar pensia minimă și nu conferă dreptul la indemnizații de maternitate, boală, îngrijirea copilului sau șomaj, expunând îngrijitorii la insecuritate socială și financiară. ▶ Dacă statutul de persoană asigurată se pierde după 31 martie, prima de asigurare medicală trebuie achitată integral, iar costul ridicat descurajează începerea activității. ▶ Regimul patentei nu permite angajarea de personal auxiliar, ceea ce împiedică extinderea capacității și continuitatea serviciului în absența titularului. ▶ Plafonul anual de venit de 300.000 MDL limitează dezvoltarea, deoarece depășirea acestui prag necesită trecerea la un regim fiscal mai complex, care în prezent nu există. ▶ Cheltuielile obligatorii pentru amenajarea spațiului, mobilierul sigur, jucăriile educative și echipamentele sanitare nu sunt deductibile fiscal, reducând profitabilitatea. ▶ Nu permite accesul solicitanților la granturi și programe de finanțare, cum ar fi cele oferite prin asistența oficială pentru dezvoltare (ODA). ▶ Implementarea completă a cerințelor de securitate și sănătate în muncă (SSM) într-un mediu casnic este dificilă, deoarece spațiul rezidențial nu este adaptat tuturor cerințelor tehnice.
Recomandări
▶ Modificarea Legii nr. 489/1999 pentru a permite titularilor de patentă să opteze pentru o contribuție procentuală (24% din venitul declarat), asigurând accesul la indemnizații de boală, maternitate și șomaj. ▶ Modificarea Legii nr. 1593/2002 astfel încât prima anuală de asigurare medicală să poată fi achitată la tarif redus în termen de 30 de zile de la pierderea statutului de persoană asigurată și să fie suspendată automat dacă contribuțiile procentuale plătite într-un an ating valoarea primei fixe. ▶ Elaborarea unor reglementări tehnice de implementare a Legii securității și sănătății în muncă, care să stabilească cerințele minime pentru creșele de tip casnic și procedurile pentru investigarea accidentelor survenite în astfel de spații.

B. Întreprinzător individual

Statutul de întreprinzător individual (ÎI) ar fi o alternativă pentru extinderea serviciilor de îngrijire, permițând deservirea unui număr mai mare de familii și crearea de locuri de muncă. [Codul civil](#) la art. 34 și [Legea nr. 845/1992](#) definesc întreprinzătorul individual (ÎI) ca persoană fizică ce desfășoară activitate de întreprinzător pe cont propriu, cu răspundere nelimitată asupra bunurilor personale și posibilitate de angajare a personalului de suport. Înregistrarea Î.I. se efectuează la Agenția Servicii Publice în temeiul [Legii nr. 220/2007](#), prin depunerea cererii-tip, prezentarea actului de identitate și achitarea taxei de stat de [364 lei](#), cu eliberarea certificatului de înregistrare și atribuirea IDNO în maximum trei zile lucrătoare (în 24 h sau 4 h contra tarif suplimentar). Din momentul înscrierii, titularul devine subiect impozabil, impozitul pe venit se calculează la cota unică de 12 % aplicată profitului, iar, la determinarea bazei impozabile, se deduc integral cheltuielile ordinare și necesare, documentate și legate direct de activitatea de întreprinzător, conform [art. 24 Cod fiscal](#). În absența altui statut asigurat, persoana datorează contribuția fixă anuală la bugetul asigurărilor sociale (reglementată de Legea nr. 489/1999) și prima AOAM în sumă fixă stabilită de Legea nr. 1585/1998. În materie contabilă, Î.I. se încadrează la microentități și ține evidență

simplificată prin registre-model „Jurnal de venituri și cheltuieli”, registrul numerarului, facturi/bonuri fiscale (cu aparat de marcat dacă încasează numerar). Situațiile financiare anuale, model simplificat, se depun la fisc până la 31 martie, iar rapoartele statistice la Biroul Național de Statistică, dacă se solicită. Întreprinzătorul individual poate angaja salariați. Odată devenit angajator, este ținut să aplice integral [Codul muncii nr. 154/2003](#) și [Legea securității și sănătății în muncă nr. 186/2008](#), inclusiv înregistrarea contractelor și declararea contribuțiilor sociale și medicale procentuale pentru salariați. Totuși, pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor 0-3 ani, art. 8 alin. (3) din Legea nr. 367/2022, coroborat cu art. 4 alin. (3²) și (3³) din Legea nr. 93/1998, prevede că activitatea se poate desfășura exclusiv pe bază de patentă, forma Î.I. urmând a fi permisă doar după ajustarea cadrului legal.

Potențiala extindere a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor 0-3 ani prin întreprindere individuală (Î.I.) ar oferi mai multe avantaje funcționale pentru serviciile de tip familial. Forma de exercitare a activității de întreprinzător prin întreprindere individuală se recomandă pentru prestarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor întrucât procedura de înregistrare la Agenția Servicii Publice este simplificată și accesibilă financiar. După înregistrare, titularul ține evidență contabilă în partidă simplă și depune o singură declarație fiscală anuală împreună cu situația financiară simplificată. Cadrul fiscal îi permite deducerea integrală a cheltuielilor ordinare și necesare documentate, inclusiv alimentația copiilor, materialele educaționale, utilitățile suplimentare și amortizarea spațiului amenajat, astfel încât impozitul unic de 12% se aplică doar profitului. Legea nu stabilește plafon de venit pentru întreprinderea individuală, iar prestatorul își poate adapta liber tarifele și capacitatea serviciului pe măsura creșterii cererii fără a fi constrâns la schimbarea regimului fiscal. Un avantaj, dar și o solicitare enunțată de mai mulți prestatorii de servicii de tip familial este posibilitatea de a angaja personal salariat și asigurând continuitatea serviciului în perioade de absență. Statutul de operator economic înregistrat îi face eligibili de a accesa finanțări nerambursabile destinate microîntreprinderilor, inclusiv programele de granturi administrate de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, ceea ce sprijină investițiile în adaptarea spațiului, dotarea cu echipamente educaționale și creșterea calității serviciului, menținând totodată un echilibru între flexibilitatea antreprenorială și cerințele administrative reduse ale acestei forme juridice.

Incertitudinile legate de protecția socială reprezintă riscuri care trebuie gestionate cu atenție atunci când se optează pentru desfășurarea activității ca întreprinzător individual. O vulnerabilitate majoră a modelului de întreprinzător individual, similară cu cea a patentei, constă în faptul că titularul rămâne obligat să plătească individual contribuția fixă la bugetul de asigurări sociale și prima anuală AOAM, fără a beneficia de garanții suplimentare pentru șomaj sau concedii plătite. Drept urmare, protecția socială și medicală efectivă a prestatorului de servicii rămâne precară, iar absențele temporare de la muncă se traduc direct în pierderi de venit. **În plus, așa cum s-a menționat anterior, un alt aspect problematic vizează sănătatea și securitatea în muncă. Spațiile rezidențiale nu sunt concepute ca locuri de muncă formale, ceea ce face dificilă aplicarea completă a cerințelor standard de securitate și sănătate în muncă.** Aceasta limitează capacitatea autorităților de a efectua controale preventive și complică clarificarea responsabilităților în caz de incident de muncă. Aceste constrângeri evidențiază necesitatea unor ghiduri mai clare sau a unor standarde adaptate, care să reflecte realitățile serviciilor de îngrijire desfășurate la domiciliu, menținând în același timp garanții minime de siguranță pentru lucrători și copii.

Recomandări: Se propune revizuirea Legii nr. 367/2022 și a Hotărârii Guvernului nr. 572/2023 astfel încât serviciile alternative de îngrijire să poată fi furnizate și prin alte modele de afaceri, ceea ce ar aduce o flexibilitate mai mare acestor servicii. De exemplu, ar trebui prevăzute dispoziții care să permită angajarea personalului auxiliar. Totodată, este necesară stabilirea unei proceduri adecvate de înregistrare care să asigure un punct unic de verificare la momentul înregistrării, permițând evaluarea conformității persoanei cu cerințele stabilite pentru prestatorii de servicii alternative de îngrijire. Sistemul actual de contribuții sociale fixe, similar regimului patentei, ar trebui înlocuit cu un model proporțional care să garanteze accesul complet la beneficiile sociale. De asemenea, trebuie elaborate reguli tehnice care să prevadă derogări de la Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă, definind standardele minime aplicabile muncii la domiciliu în sectorul de îngrijire timpurie a copilului, precum și procedura de

investigare a accidentelor produse în astfel de spații. Titularul serviciului trebuie să păstreze obligația de a gestiona efectiv activitatea, răspunzând administrativ și civil în mod comun în cazul în care activitatea este delegată integral personalului auxiliar. Se recomandă, de asemenea, stabilirea cerințelor minime pentru personalul auxiliar.

Opțiunea B. Activitatea ca întreprinzător individual

Beneficii
▶ Înregistrare simplă la Agenția Servicii Publice, pe baza unei cereri standard și a unei taxe de 364 MDL, cu eliberarea certificatului în maximum trei zile lucrătoare. ▶ Evidență contabilă cu intrare unică și depunerea unei singure declarații fiscale anuale împreună cu situațiile financiare simplificate. ▶ Deductibilitate completă a cheltuielilor ordinare și necesare, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale și medicale, chirie, spațiu pentru activitate, mese pentru copii, materiale educaționale și utilități suplimentare. ▶ Impozit unic de 12% aplicat doar pe profit. ▶ Fără plafon de venit — prestatorul poate ajusta liber tarifele și numărul de copii. ▶ Eligibilitate pentru granturi destinate microîntreprinderilor, inclusiv prin programe ODA. ▶ Posibilitatea de angajare a personalului auxiliar asigură continuitatea serviciului și permite extinderea capacității serviciilor de tip familial. ▶ Acest model economic este mai potrivit și atractiv pentru serviciile alternative de tip familial, deoarece permite angajarea de personal și deductibilitatea cheltuielilor.
Cadru legislativ
Un întreprinzător individual este definit ca o persoană fizică care desfășoară activitate economică pe cont propriu, cu răspundere nelimitată. Înregistrarea se realizează la Agenția Servicii Publice, iar clasificarea NACE Rev. 2 (CAEM Rev. 2) include codul 88.91 „Activități de îngrijire a copiilor”, permițând ca această ocupație să fie înregistrată oficial ca activitate principală a întreprinderii. Contractele de muncă cu personalul angajat sunt supuse integral Codului Muncii și reglementărilor privind securitatea și sănătatea în muncă. În prezent, Legea nr. 367/2022 și Hotărârea Guvernului nr. 572/2023 nu prevăd ca serviciile de îngrijire a copiilor cu vârsta de 0–3 ani să fie desfășurate sub un alt regim decât cel al patentei de întreprinzător. Legislația relevantă a Republicii Moldova: ▶ Legea nr. 845/1992 privind antreprenoriatul și întreprinderile ▶ Legea nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali ▶ Codul Civil al Republicii Moldova ▶ Codul Fiscal al Republicii Moldova ▶ Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ▶ Legea nr. 1585/1998 privind asigurările obligatorii de asistență medicală ▶ Codul Muncii al Republicii Moldova ▶ Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă

Barriere

- ▶ Contribuția socială fixă oferă doar pensia minimă și nu conferă dreptul la indemnizații de maternitate, boală, îngrijirea copilului sau șomaj, expunând îngrijitorii la insecuritate socială și financiară.
- ▶ Lipsa unui mecanism de verificare profesională la momentul înregistrării permite accesul persoanelor fără calificările adecvate, ceea ce poate afecta siguranța și calitatea îngrijirii.
- ▶ Dacă statutul de persoană asigurată se pierde după 31 martie, prima de asigurare medicală trebuie achitată integral, iar costul ridicat descurajează începerea activității.
- ▶ Aplicarea completă a Codului Muncii și a cerințelor de securitate și sănătate în muncă (SSM) într-un spațiu rezidențial, odată ce se angajează personal auxiliar, este dificilă deoarece locuința nu este adaptată tuturor cerințelor tehnice.
- ▶ Lipsa unor standarde tehnice adaptate muncii la domiciliu creează incertitudine privind răspunderea în cazul unui accident de muncă și complică controalele preventive.
- ▶ Până la modificarea cadrului legal, structura de întreprinzător individual nu poate fi utilizată legal pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor.

Există riscul simulării furnizării personale a serviciului, cu transfer complet al sarcinilor către angajați, ceea ce afectează calitatea serviciului și siguranța copiilor.

Recomandări

- ▶ Revizuirea Legii nr. 367/2022 și a Hotărârii Guvernului nr. 572/2023 pentru a permite întreprinzătorilor individuali să presteze servicii alternative de îngrijire a copiilor și să angajeze personal auxiliar.
- ▶ Stabilirea, la momentul înregistrării, a unui mecanism unic de verificare pentru a evalua calificările, integritatea și aptitudinea medicală a titularului de licență și a personalului auxiliar.
- ▶ Modificarea Legii nr. 489/1999 pentru a permite titularilor de licență să opteze pentru o contribuție procentuală (24% din venitul declarat), garantând accesul la indemnizații de boală, maternitate și șomaj.
- ▶ Modificarea Legii nr. 1593/2002 astfel încât prima anuală de asigurare medicală să poată fi achitată la tarif redus în termen de 30 de zile de la pierderea statutului de persoană asigurată și să fie suspendată automat dacă contribuțiile procentuale plătite într-un an ating valoarea primei fixe.
- ▶ Elaborarea reglementărilor tehnice de aplicare a Legii securității și sănătății în muncă, stabilind cerințele minime pentru creșele de tip casnic și procedurile pentru investigarea accidentelor survenite în astfel de spații.
- ▶ Menținerea obligației prestatorului de servicii de a gestiona și supraveghea eficient activitatea, sub sancțiuni de răspundere administrativă și civilă.
- ▶ Introducerea unor cerințe minime pentru personalul auxiliar.

C. Activitatea desfășurată în baza unui contract de muncă între două persoane

Legislația permite contractul de muncă între persoane fizice, recomandat de OIM pentru serviciile individualizate de îngrijire a copiilor. Reglementări legale aplicabile, Legea nr. 367/2022, stabilește, la art.14 alin.(3) lit.a) că pentru serviciile individualizate raporturile juridice dintre reprezentantul legal al copilului și îngrijitorul calificat se constituie, prin principiu, prin contract civil de prestări servicii. Totuși, art. 11 alin. (1) permite la general încheierea contractului individual de muncă, pentru serviciile alternative de îngrijire, cu respectarea integrală a Codului muncii. Posibilitatea juridică a unui astfel de contract rezultă și din Codul muncii, art. 1 pct. „angajator”, care recunoaște calitatea de angajator atât persoanei juridice, cât și persoanei fizice „care angajează salariați în baza contractului individual de muncă”. Prin urmare, un părinte dispune de capacitatea legală de a angaja îngrijitorii ca salariați. Într-o asemenea configurare, părintele-angajator este obligat să calculeze și să deburseze: (i) impozitul pe venit reținut la sursă (în valoare de 12 %), (ii) contribuția de asigurări sociale de stat (în valoare de 24 % din fondul de salarii), taxă suportată de angajator, și (iii) prima de asigurare medicală obligatorie (în valoare de 9 % din salariu). Îngrijitorul dobândește calitatea de salariat, iar părintele, în calitate de angajator, răspunde de gestionarea relației de muncă, de la raportare și plăți la aplicarea regulilor privind timpul de muncă, sănătatea la locul de muncă și concediile. Contractul individual de muncă încheiat între salariat și angajatorul persoană fizică trebuie să includă toate clauzele prevăzute la art. 49 CM. Jurisdicția muncii se referă la soluționarea litigiilor individuale de muncă legate de contractele individuale de muncă. Potrivit CM, litigiile individuale de muncă pot fi soluționate la comisii de conciliere sau instanțe de judecată. Aceste litigii pot implica atât salariați, cât și angajatori persoane fizice și persoane juridice. Inspectoratul de Stat al Muncii are responsabilitatea de a exercita controlul de stat asupra respectării actelor legislative și a altor acte normative privind dreptul muncii de către angajatori persoane fizice. Cu toate acestea, modul, condițiile și procedura efectuării controlului de stat la angajatori persoane fizice în domeniul dreptului muncii nu sunt reglementate explicit de cadrul normativ în vigoare. În concluzie, deși Legea 367 privilegiază contractul de prestări servicii pentru serviciile individualizate, cadrul normativ nu exclude, ba chiar consacră, posibilitatea contractului individual de muncă între două persoane fizice, sub condiția îndeplinirii tuturor obligațiilor fiscale, sociale și de protecție a muncii impuse de legislația muncii și securității muncii. Mai mult, această modalitate contractuală este recomandată de Organizația Internațională a Muncii: Convenția OIM nr. 189/2011 privind munca decentă pentru lucrătorii casnici (art. 7), care obligă statele semnatare să asigure lucrătorilor casnici un contract scris cu clauze esențiale, garantându-le protecția socială și condiții de muncă echitabile.

Adoptarea contractului individual de muncă între reprezentantul legal al copilului, în calitate de angajator-persoană fizică, și îngrijitorul calificat, satisface integral exigențele Convenției OIM nr. 189/2011 privind munca decentă pentru lucrătorii casnici, întrucât garantează un act juridic scris care prescrie clauzele esențiale ale raportului de muncă, statuând remunerarea, programul, protecția securității și sănătății la locul de muncă, precum și accesul egal la prestații de securitate socială. Această opțiune ar fi avantajoasă în special pentru cei care furnizează servicii în cadrul unei singure familii sau cel mult două, cu un program prestabilit și alte condiții specifice. Contractul individual de muncă aduce îngrijitorului garanția unui venit supus salariului minim, dreptul la concediu anual plătit, acces imediat la prestații de boală, șomaj și maternitate, vechime contributivă la pensie și calitatea de asigurat medical, toate finanțate prin contribuția socială și prima medicală procentuale calculate din salariu pe care părintele-angajator le virează odată cu impozitul la sursă de 12 %, astfel încât lucrătorul primește protecție socială deplină și continuitate în carieră. Pentru părinți, în calitate de reprezentanți legali ai copilului, încheierea unui contract individual de muncă cu îngrijitorul constituie o soluție avantajoasă, deoarece instituie un mecanism oficial prin care raportul dintre părți este reglementat în mod exhaustiv și predictibil. Actul scris fixează în termeni clari programul, sarcinile și standardele de îngrijire, astfel încât așteptările ambelor părți să fie aliniate încă de la început, iar calitatea serviciului oferit copilului să fie garantată. Totodată,

acest cadru contractual le asigură părinților că drepturile salariale ale bonei și protecția sa socială sunt respectate conform legii, reducând riscul de litigii și conferind un plus de siguranță privind continuitatea și profesionalismul îngrijirii. În contextul celor menționate mai sus, formalizarea raportului părinte-îngrijitor profesionalizează ocuparea în sectorul domestic, aduce activitatea de îngrijire în economia oficială și contribuie la obiectivul de modernizare a serviciilor de îngrijire a copiilor în Republica Moldova.

Pe de altă parte, modelul contractului individual de muncă se confruntă cu obstacole sistemice care, în lipsa unor măsuri legislative și fiscale, fac dificilă și neatractivă implementarea sa la scară largă. Angajarea unui îngrijitor printr-un contract individual de muncă presupune în primul rând o schimbare semnificativă a costurilor și fluxului de numerar pentru ambele părți: din salariul brut convenit, părintele trebuie să plătească o contribuție suplimentară la asigurările sociale de stat egală cu 24% din fondul salarial, iar 9% se rețin din același salariu brut ca primă obligatorie de asigurare medicală și 12% ca impozit pe venit, ceea ce reduce venitul net al îngrijitorului. Prin urmare, pentru ca îngrijitorul să primească aceeași sumă netă ca atunci când lucra informal, salariul brut convenit trebuie majorat, ceea ce crește cheltuielile lunare ale familiei, iar reducerea venitului net al angajatului îl descurajează semnificativ să formalizeze relația de muncă. Părintele, care devine angajator, își asumă responsabilitatea de a organiza și gestiona relația de muncă, de a ține evidența financiară și de a asigura respectarea legislației muncii. De asemenea, locuința familiei dobândește statutul de loc de muncă, iar părintele răspunde de respectarea reglementărilor privind securitatea și sănătatea în muncă, ceea ce complică situația în cazul producerii unui accident domestic. Un alt impediment provine din lipsa unor instrucțiuni clare privind procedura de declarare și plată a contribuțiilor atunci când atât angajatorul, cât și angajatul sunt persoane fizice, un gol legislativ care generează incertitudine și riscul de neconformare. În plus, legislația fiscală nu prevede deduceri specifice pentru a diminua povara financiară asupra familiei, iar pragul neimpozabil de două mii cinci sute de lei, care poate fi suportat de angajatorul părinților, acoperă doar parțial costul efectiv al unei bone; drept urmare, mulți părinți rămân tentați de aranjamente informale, chiar dacă acestea îi lipsesc pe îngrijitori de protecție socială și expun familia la riscuri legale. Lipsa unui mecanism digital simplificat și prietenos pentru declararea contribuțiilor de către angajatorii casnici creează riscuri de neconformare și descurajează relațiile de muncă formale. Experiența internațională arată că sistemele electronice eficiente pentru plata contribuțiilor sunt critice pentru extinderea acoperirii protecției sociale în sectoarele muncii domestice.

Recomandări: Dezvoltarea mecanismelor de înregistrare și evidență a contractelor încheiate între două persoane fizice și dezvoltarea mecanismelor de achitare a contribuțiilor de asigurări sociale și asigurări medicale de către angajator - persoană fizică, pentru angajat-persoană fizică. Adoptarea unui pachet coerent de măsuri care să simplifice procedurile de raportare și evidență contabilă pentru angajatorii casnici, să reducă povara financiară și să ofere garanții egale cu standardele Organizației Internaționale a Muncii. Aceste măsuri transpun standardele din Convențiile nr. 189 privind munca decentă pentru lucrătorii casnici și Nr. 156 privind lucrătorii cu responsabilități familiale, care cer condiții de muncă echitabile pentru lucrătorii casnici, informarea în scris a termenilor esențiali, protecție împotriva abuzului și acces efectiv la securitate socială.

Opțiunea C. Activitatea desfășurată în baza unui contract individual de muncă între două persoane fizice

Beneficii
Contractul scris stabilește atribuțiile, programul de lucru, salariul și standardele de îngrijire, asigurând transparență și încredere pentru ambele părți. ▶ Îngrijitorul devine angajat și beneficiază imediat de acoperire pensionară și înregistrare pentru pensia de stat, concedii plătite, indemnizații de boală și maternitate, beneficii de șomaj și asigurare medicală completă. ▶ Părintele-angajator dispune de un cadru legal predictibil care reduce riscul disputelor și garantează continuitatea serviciului. ▶ Modelul respectă cerințele Convenției nr. 189 a OIM privind munca decentă pentru lucrătorii domestici și profesionalizează ocupația. Această formă de activitate economică este potrivită pentru servicii alternative personalizate și pentru prestatorii care le furnizează permanent, la nivel profesional.
Cadru legislativ
▶ Legislația națională din Republica Moldova prevede dreptul de a încheia un contract individual de muncă sau un contract de prestări servicii între două persoane fizice. Totuși, există un decalaj semnificativ privind mecanismul de înregistrare a acestor contracte și modul în care părțile implicate pot plăti impozitele și contribuțiile sociale. Acest gol legislativ generează incertitudine și dificultăți în respectarea obligațiilor fiscale și sociale, atât pentru angajatori, cât și pentru prestatori. ▶ Prin urmare, este imperativ să se dezvolte un cadru legal adecvat care să clarifice procedurile și să stabilească reguli pentru înregistrarea și gestionarea acestor tipuri de contracte, precum și pentru calcularea și plata corectă a impozitelor și contribuțiilor sociale. Legislația Republicii Moldova: ▶ Codul Muncii nr. 154 din 28 martie 2003
Bariere
Părintele-angajator trebuie să plătească suplimentar contribuții de asigurări sociale de 24% și contribuții de asigurări medicale de 9%, în timp ce 12% impozit pe venit se reține din salariul brut, ceea ce crește costul total pentru familie și reduce venitul net al îngrijitorului. În prezent, nu există un mecanism de conformitate financiară și fiscală adaptat angajatorilor individuali care lucrează de acasă, nici reglementări de securitate și sănătate în muncă adaptate acestui tip de relație de muncă. Proceduri clare pentru controalele Inspecției Muncii pentru angajatorii individuali lipsesc, iar această incertitudine poate descuraja formalizarea. Legislația fiscală nu prevede deduceri specifice pentru a reduce povara financiară a familiei, motiv pentru care mulți părinți rămân tentați să apeleze la aranjamente informale.

Recomandări

- ▶ Revizuirea Legii nr. 367/2022 și a Hotărârii Guvernului nr. 572/2023 pentru a permite încheierea contractelor individuale de muncă pentru furnizarea serviciilor alternative personalizate.
- ▶ Crearea unei platforme electronice ușor de utilizat pentru înregistrarea contractelor între persoane fizice, calcul automat al obligațiilor fiscale și de contribuții sociale și transferarea acestora către buget.
- ▶ Elaborarea de standarde tehnice derogatorii în temeiul Legii nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă, definind cerințele minime pentru munca la domiciliu în sectorul de îngrijire timpurie a copilului, precum și procedurile pentru investigarea accidentelor produse în astfel de spații.
- ▶ Adoptarea unui pachet coerent de măsuri pentru simplificarea procedurilor de raportare și contabilitate pentru angajatorii casnici și reducerea poverii financiare a acestora.
- ▶ Implementarea unui sistem de vouchere pentru achiziționarea orelor de muncă ale prestatorilor de servicii ca mecanism de plată.

D. Activitate economică independentă

În forma sa recent adoptată, cadrul legal privind activitatea economică independentă oferă un regim atractiv și adecvat pentru prestatorii de servicii alternative de îngrijire a copiilor. Noua [Lege nr. 228 din 10 iulie 2025](#), care modifică anumite acte legislative (privind activitatea economică independentă a persoanelor fizice), stabilește în mod explicit posibilitatea exercitării profesiilor libere prin activitate economică independentă desfășurată de persoane fizice. Acest nou cadru legislativ creează un mediu favorabil pentru asigurarea unei furnizări clare și reglementate a acestor servicii, similar Legii nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor, referitor la servicii calificate în domeniul îngrijirii copiilor cu vârsta de până la trei ani. În plus, legea face referire la activitatea 88.9 „Alte activități de asistență socială fără cazare”, din Clasificarea Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2), care include activități legate de îngrijirea copiilor și poate, cel puțin teoretic, să cuprindă servicii alternative de îngrijire a copiilor.

Noua schemă este accesibilă și ușor de pus în aplicare. Înregistrarea ca persoană independentă se realizează simplu prin depunerea unei notificări de începere a activității și a unei declarații pe proprie răspundere privind calitatea serviciilor furnizate către autoritatea competentă, care va atribui imediat un cod fiscal, gratuit, iar de la acel moment persoana va fi înregistrată la Serviciul Fiscal, Casa Națională de Asigurări Sociale și Biroul de Statistică, fără necesitatea altor înregistrări fizice. În termen de zece zile, titularul deschide un cont bancar unic dedicat activității, prin care se procesează toate încasările și plățile pentru serviciul de îngrijire. Banca, prin intermediul interfeței software naționale, calculează automat și virează impozitul forfetar de 15% pentru fiecare sumă creditată și transmite registrul tranzacțiilor către Serviciul Fiscal. Prestatorul nu ține evidență contabilă tradițională, nu depune declarații anuale și nu întocmește bilanțuri, dar este obligat să dețină un registru de casă și să asigure impozitarea plăților în numerar (chitanță POS electronică sau aplicație de casă conectată la sistemul de monitorizare) și să păstreze contractul și chitanțele ca dovezi timp de trei ani. Orice modificare (schimbarea adresei, adăugarea unei noi ocupații), suspendarea temporară sau încetarea activității trebuie, de asemenea, declarate prin re-notificare electronică, iar contul dedicat rămâne blocat pentru încasări până la reactivare. Activitatea poate fi desfășurată cu un venit care nu depășește 1.200.000 MDL într-un an calendaristic. Dacă plafonul este depășit sau se constată o relație de muncă simulată, Serviciul Fiscal reîncarcă venitul și aplică regimul fiscal standard. În același timp, legea impune persoanei independente să cunoască și să respecte legislația specifică domeniului de activitate desfășurat. Astfel, un îngrijitor care își formalizează activitatea în acest

mod trebuie să respecte regulile speciale privind protecția și îngrijirea copiilor, autorizarea serviciilor alternative etc., conform Legii nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor.

Forma de activitate economică independentă stabilește un regim fiscal și de asigurări sociale atractiv, bazat pe un impozit unic și contribuții clare, care ar garanta îngrijitorilor accesul la întregul pachet de beneficii sociale și la acoperire medicală completă. Conform noilor reglementări, regimul fiscal și de asigurări sociale pentru activitatea economică independentă (IEA) prevede un impozit integrat unic de 15% aplicat asupra veniturilor din servicii, calculat lunar de SFS. Această rată include: impozitul pe venit (3,945%), impozite locale (0,750%), contribuții sociale (7,995%) și prima de asigurare medicală (2,310%). Deoarece procentul este mai mic pentru determinarea bazei de calcul a „venitului lunar asigurat”, se aplică formula invers proporțională pentru calculul viitoarelor beneficii, precum pensiile, indemnizațiile de maternitate sau concediile medicale, ceea ce înseamnă că toate beneficiile se acordă la un nivel mai redus comparativ cu cei care contribuie cu 24%. Acest mecanism riscă să instituționalizeze un nivel structural mai scăzut de protecție socială pentru îngrijitorii independenți comparativ cu angajații, creând potențial un segment al pieței muncii în aceeași profesie. Pentru unii contribuabili, o astfel de limitare, prin restrângerea venitului lunar asigurat, reduce nivelul viitoarelor beneficii sociale (pensii, indemnizații pentru incapacitate temporară, indemnizații de maternitate etc.). În lipsa opțiunii de a plăti contribuția standard de 24% aplicabilă altor categorii de contribuabili, contribuabilul este obligat să accepte protecție socială minimă, ceea ce reprezintă un dezavantaj considerabil. Este recomandabil fie: (i) să se ofere posibilitatea opțională de a transfera întreaga cotă de 24% cu transparență actuarială clară privind drepturile la beneficii, sau (ii) să se introducă o tranziție graduală către un model de contribuție proporțională aplicabil tuturor îngrijitorilor, pentru a evita segmentarea și a asigura acces echitabil la beneficii sociale complete. În ceea ce privește componenta medicală, dacă transferurile procentuale incluse în impozitul unic nu acoperă prima fixă prevăzută de Legea nr. 1593/2002 pe parcursul anului, diferența se va plăti în anul următor pe baza notificării emise la 25 ianuarie, iar plata se efectuează până la 25 februarie a anului următor. Reintroducerea explicită a prestatorilor de servicii alternative în cadrul IEA ar asigura recunoașterea legală, accesul complet la pensii, indemnizații și servicii medicale, și ar permite crearea unui istoric oficial și documentat al veniturilor, util pentru solicitarea de credite bancare. Această abordare este în conformitate cu Convenția nr. 189 a OIM, reducând economia informală și transferând responsabilitatea pentru protecția socială de la asistența publică la finanțarea contributivă, în timp ce, la nivel social, modelul independent stimulează apariția micro-creșelor de tip familial și inițiativa antreprenorială feminină, creând locuri de muncă flexibile și satisfăcând nevoile critice de echilibru între viața profesională și cea personală.

Având în vedere că regimul IEA este adecvat și atractiv pentru furnizarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, se recomandă includerea acestor servicii în lista activităților permise în cadrul regimului IEA și stabilirea unui filtru de calificare înainte de autorizare. Condițiile de acces la profesia de îngrijitor diferă semnificativ între regimul patentului, care impune o verificare completă a documentelor înainte de autorizare, și antreprenoriatul independent propus, care se bazează exclusiv pe declarația pe proprie răspundere a solicitantului. Antreprenoriatul independent, reglementat de Capitolul 104 din Titlul II al Codului Fiscal, nu necesită verificarea calificării profesionale la momentul înregistrării fiscale; solicitantul completează o declarație pe proprie răspundere că îndeplinește cerințele legale, fără a atașa dovada calificării, cazierul judiciar, fișele medicale sau certificatul de sănătate. În schimb, pentru aceeași activitate desfășurată în baza regimului patentului, conform Legii nr. 93/1998, articolul 4, paragrafele (32) și (33), împreună cu Legea nr. 367/2022 și Hotărârea Guvernului nr. 572/2023, cererea trebuie să fie depusă împreună cu toate documentele menționate anterior, iar lipsa oricăruia dintre acestea conduce la respingerea cererii. Deși ar fi preferabilă existența unui filtru preventiv similar celui din regimul patentului, absența acestuia nu este critică, deoarece solicitantul își asumă responsabilitatea prin declarație. Serviciile de tip familial sunt verificate ulterior în cadrul procedurii de notificare la Agenția Națională pentru Sănătate Publică înainte de începerea activității, iar în cazul serviciilor individualizate, părinții sunt responsabili de verificarea documentelor de conformitate, fiind obligați, conform articolului 50 din Constituție și articolelor 3 și 19 din Convenția ONU privind Drepturile Copilului, să se asigure că îngrijitorul oferă un mediu sigur pentru copil.

Se recomandă includerea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor în lista activităților permise în cadrul IEA și stabilirea unui filtru profesional ex-ante prin atașarea documentelor de conformitate la notificarea IEA. De asemenea, se recomandă introducerea unei opțiuni complete de contribuție socială alternativă (un impozit opțional unic de 24% care oferă beneficii sociale mai mari).

Opțiunea D. Activitatea îngrijitorilor în cadrul legal al activității economice independente

Beneficii
▶ Înregistrarea se realizează printr-o simplă notificare, iar codul fiscal este emis imediat, fără taxe. ▶ Nu este necesară evidența contabilă tradițională; banca reține automat impozitul unic pentru fiecare încasare și transmite registrul operațiunilor către Serviciul Fiscal. ▶ Impozitul unic de 15%. Această cotă include impozitul pe venit – 3,945%, impozitele locale – 0,750%, contribuțiile sociale – 7,995% și asigurarea medicală – 2,310%, oferind un pachet complet de beneficii sociale. ▶ Prestatorii de servicii au acces la întregul spectru de drepturi de asigurări sociale. ▶ Acest tip de activitate este eligibil pentru programe de finanțare, inclusiv cele implementate de ODA. ▶ Se creează un istoric oficial al veniturilor, util pentru accesarea de credite și programe de finanțare. ▶ Sistem complet digital, fără declarații anuale; un cont dedicat și sistemul de plată electronică asigură respectarea facilă a obligațiilor fiscale. Această formă de activitate economică este potrivită pentru servicii de tip familial.
Cadru legislativ
▶ Legea nr. 228 din 10 iulie 2025 reglementează activitatea economică independentă a persoanelor fizice și prevede, într-un anexa, o listă de sectoare NACE (CAEM) în care activitatea este permisă. Din păcate, ocupațiile „îngrijitor copii” (ISCO/CORM 5311) și „îngrijitor la domiciliu” (ISCO/CORM 5322) nu sunt incluse. ▶ Prestatorul de servicii se înregistrează la Agenția Servicii Publice prin depunerea unei notificări și a unei declarații pe proprie răspundere, primește un cod de identificare fiscală în termen de 24 de ore și este înregistrat automat pentru taxe, asigurări medicale și sociale. Antreprenorii independenți nu păstrează evidențe contabile formale și nu depun rapoarte. Ei pot utiliza echipamentele casnice, gestiona încasările în numerar și deschide un cont curent dedicat. ▶ Impozitul unic integrat se calculează lunar la 15% din venitul din servicii, până la 1.200.000 MDL pe an, iar pentru veniturile care depășesc plafonul se aplică o cotă de 35%. Cota de 15% include contribuțiile la asigurările sociale și primele de asigurare medicală. ▶ Dacă se constată o relație de muncă simulată, venitul poate fi reclasificat și se aplică regimul fiscal general.

Bariere

- ▶ Lipsa unui mecanism de verificare profesională la momentul înregistrării permite accesul persoanelor necalificate, ceea ce înseamnă că siguranța copiilor depinde de inspecțiile ulterioare sau de vigilența părinților.
- ▶ Contribuția socială de 8% oferă beneficii la un nivel mai scăzut comparativ cu cota completă de 24%.
- ▶ Prestatorilor de servicii nu li se permite să angajeze asistenți.

Recomandări

- ▶ Ajustarea cadrului de reglementare care guvernează serviciile alternative de îngrijire a copiilor până la vârsta de 3 ani, pentru a permite furnizarea acestora ca activitate economică independentă.
- ▶ Stabilirea unui proces de verificare profesională ex-ante prin solicitarea, la momentul notificării, a certificatului de calificare, a cazierului judiciar, a certificatului medical și a avizului psihiatric, pentru a asigura siguranța copiilor și încrederea părinților.
- ▶ Introducerea unei contribuții opționale la asigurările sociale de 24% pentru a permite accesul la un nivel mai ridicat de beneficii sociale.
- ▶ Elaborarea unor standarde tehnice derogatorii în baza Legii nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă, care să definească cerințele minime pentru activitatea desfășurată la domiciliu în sectorul îngrijirii timpurii a copiilor, precum și procedurile de investigare a accidentelor care apar în astfel de spații.

► Recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ

Această notă analitică examinează patru forme legale și economice pentru furnizarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, selectate ca fiind cele mai simple și mai accesibile opțiuni pentru inițierea și formalizarea activității. Analiza se bazează pe cadrul stabilit prin Legea nr. 367/2022 și legislația secundară aferentă, precum și pe constatările privind implementarea practică, inclusiv faptul că, deși modelul a fost pilotat, numărul serviciilor formal înregistrate a rămas redus, iar formatul individualizat nu a fost utilizat efectiv în practică. În același timp, fiecare dintre aceste forme necesită îmbunătățiri țintite pentru a deveni o formă adecvată și sustenabilă de activitate economică, inclusiv prin asigurarea unei protecții sociale și financiare eficiente, proporționale cu contribuțiile plătite, și prin reducerea barierelor fiscale și administrative care limitează extinderea și calitatea serviciilor. Pornind de la premisa că forma economică reprezintă un determinant central atât pentru formalizare, cât și pentru sustenabilitate, în contextul tuturor barierelor și oportunităților evidențiate, secțiunea următoare prezintă cele mai potrivite opțiuni legale și economice care pot fi promovate și ajustate ulterior, împreună cu recomandări țintite menite să sporească accesibilitatea, viabilitatea și conformitatea acestora cu specificul furnizării serviciilor alternative de îngrijire a copiilor.

Pentru serviciile personalizate, opțiunea care asigură cel mai bine respectarea Convențiilor OIM nr. 102 și nr. 189 este contractul individual de muncă între două persoane fizice, deoarece acest model garantează termeni scriși ai angajării, contribuții proporționale la asigurările sociale și acoperire completă împotriva principalelor riscuri sociale. Prin urmare, pentru ca acest model să fie fezabil în practică pentru persoanele fizice care acționează ca angajatori, este necesar un mecanism simplificat și predictibil de conformitate, deoarece obligațiile actuale de înregistrare, evidență, declarare, plată și raportare nu sunt concepute pentru angajatori care lucrează de acasă. Din acest motiv, se propune un parcurs de implementare în patru etape: (i) constituirea unui grup de lucru pentru validarea modelului și coordonarea intervenției; (ii) identificarea cadrului legal și secundar care necesită ajustări și pregătirea pachetului de modificări; (iii) proiectarea și instituirea unui mecanism simplificat pentru înregistrarea contractelor și pentru declararea și transferul lunar al obligațiilor fiscale și de asigurări sociale într-un format accesibil angajatorilor persoane fizice; (iv) aprobarea instrumentelor de implementare, inclusiv modele standard și instrucțiuni practice, precum și norme tehnice minime adaptate activității desfășurate la domiciliu, pentru a asigura aplicarea uniformă și predictibilă a reglementărilor.

Forma de organizare	Acte normative ce necesită modificare	Motivarea necesității modificărilor
Contract individual de muncă între două persoane fizice	► Codul muncii – Legea nr. 154/2003 ► Legea nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor ► Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ► Legea nr. 1593/2002 privind asigurările obligatorii de asistență medicală ► Legea nr. 287/2017 privind contabilitatea și raportarea financiară ► Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă ► Hotărârea Guvernului nr. 572/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor ► Hotărârea nr. 95/2009 pentru aprobarea unor acte normative privind aplicarea Legii nr. 186-XVI din 10 iulie 2008 privind securitatea și sănătatea în muncă ► Hotărârea nr. 697/2014 pentru aprobarea Regulamentului privind reținerea impozitului pe venit din salarii și alte plăți efectuate de angajatori către persoane fizice care nu desfășoară activități de întreprinzător, în raport cu activitatea prestată ► Hotărârea nr. 693/2018 privind stabilirea obligațiilor fiscale referitoare la impozitul pe venit ► Hotărârea nr. 1246/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea/suspendarea calității de persoană asigurată în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală	<i>Pentru a face eficientă opțiunea ca părintele și îngrijitorul calificat să încheie un contract individual de muncă între persoane fizice, sunt necesare ajustări specifice ale cadrului normativ. Legea nr. 367/2022 prevede deja acest tip de contract, astfel încât sunt necesare doar ajustări minimale. Codul Muncii nr. 154/2003, care permite deja angajarea de către persoane fizice, trebuie ajustat în ceea ce privește angajații casnici. Legile nr. 489/1999 și nr. 1593/2002 trebuie să reglementeze mecanisme simple și accesibile pentru virarea și raportarea contribuțiilor sociale și medicale, iar prevederile fiscale conexe trebuie să elimine povara depunerii declarațiilor și raportărilor fiscale pentru angajatorii casnici, pentru a le face accesibile oricărui părinte. Implementarea completă a cerințelor de securitate la domiciliu rămâne problematică; prin urmare, Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă necesită norme tehnice derogatorii care să definească standardele minime aplicabile locuinței ca spațiu de muncă și procedura de investigare a accidentelor.</i> <i>Această formă de contract este susținută de Organizația Internațională a Muncii, care, prin Convenția nr. 189/2011, recomandă statelor să asigure lucrătorilor casnici un contract scris, acces la protecție socială completă și condiții de muncă echitabile. Introducerea procedurilor simplificate descrise mai sus aliniază Republica Moldova la bunele practici internaționale și consolidează profesionalizarea sectorului de îngrijire la domiciliu.</i>

Pentru creșele de tip familial, se recomandă diversificarea formelor economice dincolo de regimul exclusiv al patentei, permițând forma întreprinderii individuale și prin reintroducerea explicită a activității în cadrul regimului de activitate economică independentă, cu garanții ex ante. Întreprinderea individuală este tratată ca o opțiune viabilă pentru creșele de tip familial, deoarece permite deducerea cheltuielilor documentate necesare furnizării serviciului, nu impune un plafon anual de venit care să împiedice dezvoltarea și poate asigura continuitatea serviciului prin posibilitatea angajării de personal auxiliar, cu condiția stabilirii unor limite clare și ca titularul să rămână responsabil pentru

gestionarea efectivă a serviciului. În paralel, includerea explicită a acestor servicii în regimul activității economice independente este prezentată ca o cale simplificată de formalizare, dar condiționată de un filtru profesional ex ante, prin atașarea documentelor de conformitate la notificare, astfel încât formalizarea simplificată să nu diminueze garanțiile de calitate și siguranță asigurate în prezent prin verificările documentare în regimul patentei. Matricea de mai jos rezumă intervențiile normative necesare pentru operaționalizarea fiecărei opțiuni.

Forma de organizare	Acte normative ce necesită modificare	Motivarea necesității modificărilor
Patentă de întreprinzător	► – Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ► Legea nr. 1593/2002 privind asigurările obligatorii de asistență medicală ► Hotărârea Guvernului nr. 572/2023 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor	<i>Contribuția socială fixă plătită de titularul patentei (douăzeci de mii cinci sute optsprezece lei pe an) asigură doar pensia minimă și exclude beneficiile pentru boală, maternitate și șomaj. Introducerea posibilității de a încheia un contract individual de asigurări sociale, calculat la rata integrală de douăzeci și patru la sută aplicată asupra venitului declarat, leagă nivelul contribuției de pachetul complet de beneficii și elimină tratamentul defavorabil comparativ cu angajații.</i> <i>Prima anuală este stabilită la o sumă fixă de douăsprezece mii șase sute treizeci și șase lei și poate fi plătită la o rată redusă (două mii cinci sute douăzeci și șapte lei) doar până la 31 martie, ceea ce constituie o barieră de acces pentru persoanele care încep activitatea după această dată. Extinderea perioadei de plată redusă la treizeci de zile de la pierderea statutului de asigurat în alt sistem și suspendarea automată a obligației atunci când procentul contribuțiilor plătite în cursul anului atinge valoarea primei fixe garantează continuitatea protecției medicale fără dubla impozitare și elimină costul disproporționat de acces.</i>
Întreprinzător individual (II)	► Codul Muncii – Legea nr. 154/2003 ► Legea nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor ► Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ► Legea nr. 1593/2002 privind asigurările obligatorii de asistență medicală ► Legea nr. 845/1992 privind întreprinderile și activitatea antreprenorială ► Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă ► Hotărârea Guvernului nr. 572/2023 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor ► Decizia nr. 95/2009 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii nr. 186-XVI din 10 iulie 2008 privind securitatea și sănătatea în muncă	<i>Pentru ca forma de întreprinzător individual să fie aplicabilă în serviciile alternative de îngrijire a copiilor, Legea nr. 367/2022 trebuie completată cu prevederi care să permită în mod explicit furnizarea serviciilor prin intermediul întreprinderii individuale, să autorizeze angajarea personalului auxiliar și să stabilească cerințe minime de calificare pentru acesta. Filtrul profesional ex-ante ar putea fi introdus prin modificarea Legii nr. 845/1992 privind antreprenoriatul și întreprinderile, astfel încât înregistrarea la Agenția Servicii Publice să fie condiționată de depunerea acestor documente. În ceea ce privește protecția socială, contribuția anuală fixă și prima fixă pentru asigurarea obligatorie de sănătate ar trebui modificate în mod similar cu soluția propusă pentru activitatea în regim de patent.</i>

Activitate economică independentă	▶ Codul fiscal al Republicii Moldova ▶ Legea nr. 367/2022 privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor ▶ Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ▶ Legea nr. 1593/2002 privind asigurarea obligatorie de asistență medicală ▶ Hotărârea de Guvern 572/2023 privind aprobarea Regulamentelor cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor	<i>Legea nr. 228 din 10 iulie 2025 instituie activitatea economică independentă și stabilește prin anexă lista domeniilor CAEM în care aceasta poate fi exercitată. În forma adoptată, ocupațiile personal de îngrijire a copiilor și îngrijitor la domiciliu nu sunt enunțate, astfel regimul nu se aplică în mod expres serviciilor alternative de îngrijire. Se recomandă reintroducerea explicită a serviciilor alternative de îngrijire în anexa legii, cu precizarea codurilor corespunzătoare, precum și completarea Legii nr. 367 din 2022 cu un articol care să autorizeze prestarea acestor servicii și în regim de activitate economică independentă, fără a relaxa standardele de calitate și siguranță. Totodată, Regulamentele aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 572 din 2023 trebuie armonizate pentru a introduce procedura de notificare și evidență specifică activității economice independente și pentru a menține mecanismele de protecție a copilului și de supraveghere a calității, inclusiv un filtru minim de calificare la inițierea activității.</i>
--	---	--

► **Contact:**

**Oficiul OIM pentru
Europa Centrală și de Est**

Strada Mozsár nr. 14
Budapesta H-1066
Ungaria

ilo.org